

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht, op 7 maart

De voorzitter herdenkt het overlijden van Prof. Dr. L. M. van Nieuwenhoven S.J., hoogleraar in de Dierkunde aan de Universiteit van Nijmegen en lid van ons Genootschap. Professor van Nieuwenhoven was de oprichter van de Dierkundige Afdeling van de Katholieke Universiteit. Hij had zich een duidelijk beeld gevormd hoe deze afdeling zou moeten worden en voerde weloverwogen zijn besluiten door. De plichten van de hoogleraar werden nog verzaamd door de evolutie die zich op kerkelijk terrein begon te voltrekken. Professor van Nieuwenhoven heeft steeds zijn taak, waarover hij hoge opvattingen had, consequent volvoerd, zowel op het gebied van zijn vak als op dat van de theologie.

Na deze woorden wordt een minuut stilte in acht genomen.

De mededelingen van het bestuur omvatten o.a. een dankbetuiging van de nieuwe burgemeester van Maastricht, Mr. A. Baeten, voor de gelukwensen bij zijn benoeming en installatie.

Dr. P. van Nieuwenhoven leest een binnengekomen stuk voor van de dames A. van Bommel en E. Smits namens een actiecomité in Gronsveld. Het comité is verontrust door een krantenartikel waarin vermeld staat, dat de E9 ten Oosten van Gronsveld in plaats van ten Westen, zal komen te lopen. Hierdoor zal het landschap — met name het Savelsbos — nadelig beïnvloed worden. Indien dit voornemen van de overheid juist is, wordt dat beslist door de vergadering ten zeerste betreurd.

Vervolgens houdt Dr. D. G. Montagne zijn inleiding op de aanstaande excursie (zie hiervoor het verslag elders in dit nummer).

Na de pauze vertoont de heer E. van Campen uit Heerlen zijn fraaie collectie dia's uit de Zwitserse Alpen, waarbij hij een vlotte toelichting geeft. Alle aanwezigen hebben grote bewondering voor de kleurendia's, die zowel uit biologisch, technisch als artistiek oogpunt van hoog niveau zijn. De heer van Campen projecteert prachtige opnamen van bloemen en insecten, gemzen, steenbokken en „Murmeltiere”.

Spr. is erin geslaagd ons een aspect van het toeristenland-bij-uitstek te laten zien, dat aantoonst dat hier voor de natuurliefhebber nog wel degelijk aantrekkelijke ongecultiveerde gebieden te vinden zijn.

te Heerlen op 12 maart

Allereerst hield Dr. Montagne een toelichting op de excursie van 16 maart. Hierbij werd er, voor velen ten overvloede, nogmaals op gewezen dat niet de gesteenten kenmerkend geacht moeten worden voor een bepaalde periode van de aardgeschiedenis, maar dat de fossielinhoud van een gesteentelaag bepalend is voor de geologische datering. De voornaamste geologische processen werden met een enkel woord aangeduid; het principe van het „actualisme” werd hierbij genoemd.

Aan de hand van enkele dia's werd een globale indruk gegeven van de geologische bezienswaardigheden, die tijdens de excursie zullen worden bezocht. Achtereenvolgens zullen vanuit de bus de diverse Maasterrassen, het vuursteeneluvium en de laattertiaire schiervlakte in ogeschouw worden genomen; dan bezichtiging in het veld van 3 verschillende profielwanden, resp. uit het Devoon, Onder Carboon en Boven Carboon; tot slot bezoek aan een krijtgroeve die nog in exploitatie is.

Dr. Dijkstra vertelde zeer in het kort iets over de a.s. excursie naar Belvaux. Enkele kleurendia's van het landschap en van de flora werden vertoond.

Vervolgens liet de heer Bult een filmpje zien over de levenswijze van de bisamrat, een dier dat de laatste tijd nogal in de belangstelling staat wegens zijn schade aan dijken. Men verwisselde deze niet met de beverrat, een dier dat weliswaar veel groter is, maar voor wie onze winters te koud zijn, waardoor voor een massaal optreden niet gevreesd behoeft te worden. Behalve de levenswijze van de bisamrat vertoonde het filmpje ook enkele van zijn natuurlijke vijanden, zoals otter, bunzing en vos en hoe de mens tracht de bisamrat te bestrijden.

Het koude voorjaar zal wel de oorzaak geweest zijn dat er wat de flora betreft weinig meegebracht was. Iets uitvoeriger werd Galan-

thus nivalis, Sneeuwkllokje en *Leucojum vernum*, Lenteklokje behandeld. Ze hebben grote overeenkomst, maar het Lenteklokje is iets groter en alle zes bloemdekbladen zijn ongeveer even groot, terwijl bij het Sneeuwkllokje de buitenste drie aanmerkelijk langer zijn dan de binnenste krans. Men kan er zich over verwonderen hoe dergelijke tere gewassen kans zien om zich in de winter toch door de harde grond heen te boren. Het tere groeipunt wordt tijdens de groei door een harde bladschede beschermd. Zodra deze de oppervlakte bereikt heeft groeit hij niet verder en dan pas kunnen de twee bladeren te voorschijn komen, welke op hun beurt de bloem beschermen. Bij verdere groei ontwikkelt zich het steeltje dat nog een apart z.g. steelblaadje bezit als bescherming van de bloem. Deze laatste opent zich slechts indien de temperatuur minstens 10°C bedraagt en bij deze temperatuur beginnen ook de bijen te vliegen. Deze bestuiven de bloem, maar gezien het feit dat in het voorjaar deze temperatuur niet zo vaak bereikt wordt, kan hij slechts zelden rijpe vruchten vormen, terwijl de bloem wekenlang gesloten blijft. Merkwaardig is dat het steeltje te zwak is om de vrucht te dragen waardoor deze op de grond komt te liggen. Ieder zal nu zo langzamerhand wel *Streptopelia decaocto*, Turkse tortel kennen en *S. risoria*, Lachduif, een kooivogel. Deze laatste is veel lichter van kleur en iets tenerder van bouw dan de eerste. Zo af en toe ontsnapt wel eens een kooivogel of men laat ook wel overcomplete dieren los. Indien deze zich bij de Turken weten aan te sluiten kunnen deze tamme vogels wel aan voedsel komen en wordt er onderling ook gepaard. De laatste jaren wordt dan ook wel een bastaard tussen deze waargenomen. Deze is wat de kleur betreft intermediair. Op de vraag of zo'n bastaard ook het typische lachende geluid maakt waaraan het Lachduifje zijn naam te danken heeft, kon Dr Dijkstra niet met zekerheid antwoorden. Wel wordt heel zelden een kort lachje vernomen, dat waarschijnlijk van de bastaard afkomstig is.

Tenslotte deelt Dr. Bruna nog enkele biologische waarnemingen mee gedaan in en bij de wachthut van de Natuurwacht Z.O. Limburg, die in een volgend maandblad, bij gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de Wachthut te Wylre zullen gepubliceerd worden.

VERSLAG VAN DE GEOLOGISCHE EXCURSIE 1968

Met de herinnering aan een zeer geslaagde geologische excursie nog vers in het geheugen, kan dit verslag een ieder die niet mee kon gaan, toch deelgenoot maken aan de instructieve kennis die geboden werd.

Uitzonderlijk was dat juist 16 maart de enige stralende voorjaarsdag was in een wekenlange buige regenperiode; iedereen prees de meteorologische feeling van de leider van de excursie dr. D. G. Montagne, die op deze tocht geassisteerd werd door de heer J. P. Felder.

Met 'n 70-tal deelnemers werd in 2 autobussen richting Vaals gereden; al direct buiten Maastricht werd het gezelschap attent gemaakt op de ligging van het laagste Maasterras, in het waterwingebied onder Heer. De Provinciale Limburgse Waterleidingmij. pompt hier water uit deze terrasgrinden, die onder de löss liggen.

Waar niets meer van vroeger dierlijk leven te zien is, valt er nog altijd wel wat te ruiken. foto van Eyk.

Op de verdere route werden de excursisten op diverse plaatsen gewezen op de Maasterrassen, met de talrijke diepe beekinsnijdingen zoals Gulpdal, Geuldal en dal van de Selzerbeek.

Vervolgens trokken de zonovergoten besneeuwde heuvels van het Land zonder grens ieders bewondering! Hier geen terrasresten, doch een afzetting die bestaat uit de sterk verweerde restanten van het onderliggende krijtgesteente; de löss ontbreekt; dit gebied hoort tot dezelfde laattertiaire schiervlakte die iedereen wel kent uit Ardennen en Eifel.